

POLITECHNIKA
RZESZOWSKA
im. IGNACEGO ŁUKASIEWICZA

WYDZIAŁ
ELEKTROTECHNIKI
I INFORMATYKI
POLITECHNIKI RZESZOWSKIEJ

Metody Obliczeniowe w Elektrotechnice

Stanisław Pawłowski

Zakład Elektrodynamiki i Systemów Elektromaszynowych

Kontakt:

Budynek B pokój 301

Mail: spawlo@prz.edu.pl

Tel.: 17 865 1305

Równania różniczkowe cząstkowe

Ogólna klasyfikacja równań różniczkowych

Najczęściej spotykane równania różniczkowe cząstkowe w zagadnieniach fizycznych (równania fizyki matematycznej)

Nazwa	jednorodne	niejednorodne
Laplace'a (Poissona'a)	$\Delta\varphi = 0$	$\Delta\varphi = f(x, y, z)$
Helmholtza	$\Delta\varphi + k^2\varphi = 0$	$\Delta\varphi + k^2\varphi = f(x, y, z)$
Przewodnictwa (Dyfuzji)	$a^2\Delta\varphi - \frac{\partial\varphi}{\partial t} = 0$	$a^2\Delta\varphi - \frac{\partial\varphi}{\partial t} = f(x, y, z, t)$
Falowe	$c^2\Delta\varphi - \frac{\partial^2\varphi}{\partial t^2} = 0$	$c^2\Delta\varphi - \frac{\partial^2\varphi}{\partial t^2} = f(x, y, z, t)$

Oznaczenia:

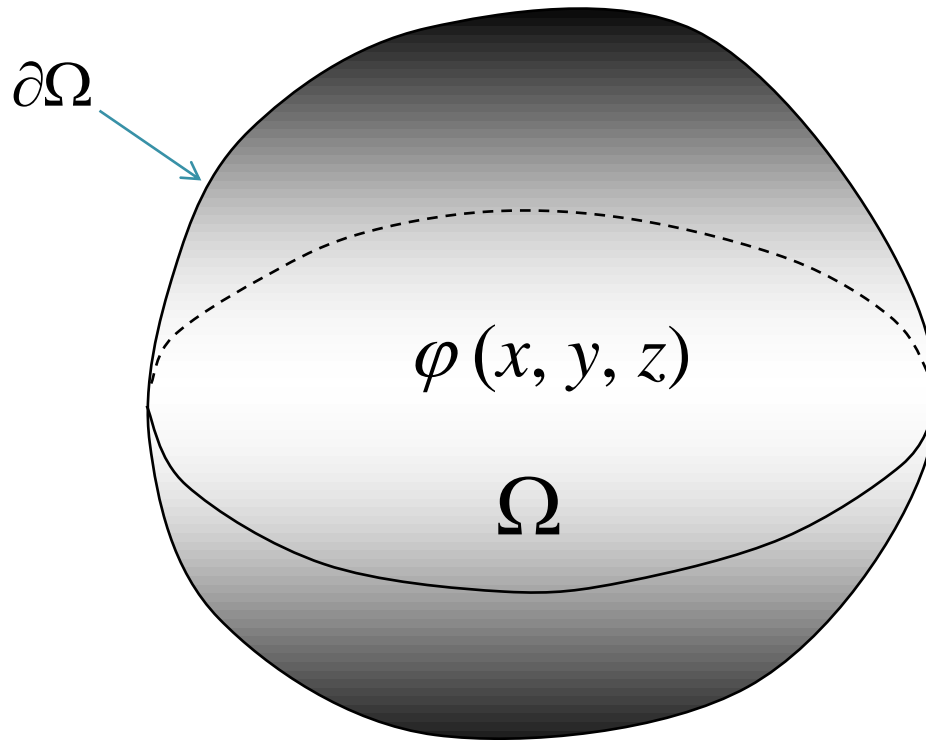
$\varphi(x, y, z)$ lub $\varphi(x, y, z, t)$ - poszukiwana funkcja

$f(x, y, z)$ lub $f(x, y, z, t)$ - funkcja zadana (funkcja źródeł)

k, a, c - stałe

$$\Delta\varphi = \frac{\partial^2\varphi}{\partial x^2} + \frac{\partial^2\varphi}{\partial y^2} + \frac{\partial^2\varphi}{\partial z^2}$$

Warunki brzegowe i początkowe dla równań cząstkowych

Warunki brzegowe

Dirichleta

$$\varphi|_{\partial\Omega} = g(x, y, z)$$

Neumanna

$$\left. \frac{\partial \varphi}{\partial n} \right|_{\partial\Omega} = g(x, y, z)$$

Mieszane

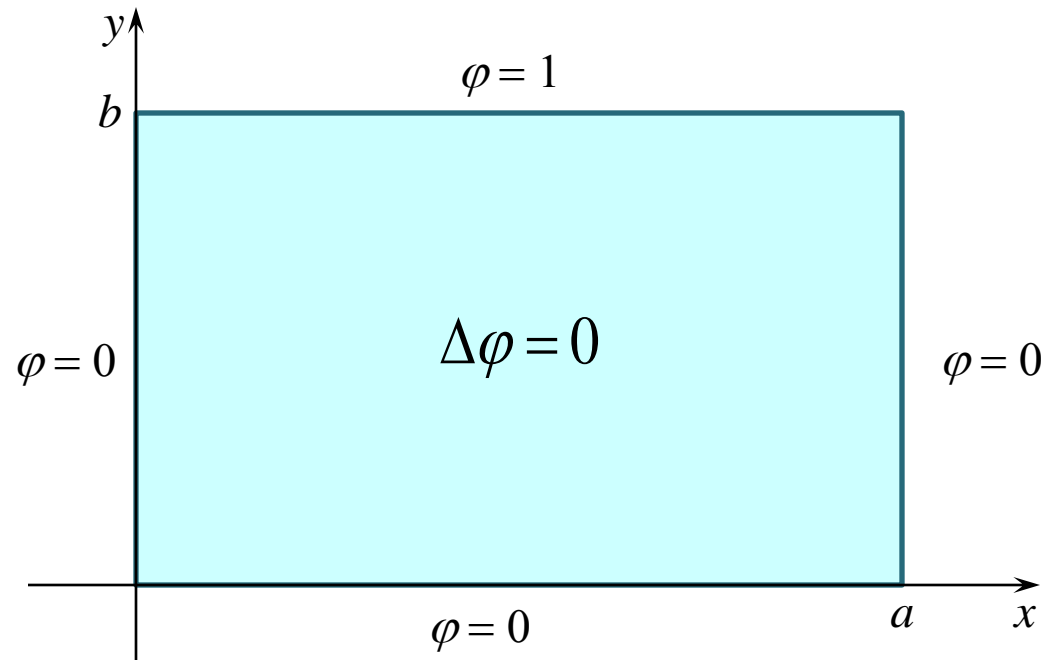
$$\left(\frac{\partial \varphi}{\partial n} + \alpha \varphi \right) \Big|_{\partial\Omega} = g(x, y, z)$$

Warunki początkowe

$$\varphi|_{t=0} = h(x, y, z)$$

$$\left. \frac{\partial \varphi}{\partial t} \right|_{t=0} = f(x, y, z)$$

Przykład 1. Rozwiązywanie zagadnienia Dirichleta dla równania Laplace'a na obszarze prostokątnym

Funkcja poszukiwana

$$\varphi = \varphi(x, y)$$

Równanie

$$\frac{\partial^2 \varphi}{\partial x^2} + \frac{\partial^2 \varphi}{\partial y^2} = 0$$

Warunki brzegowe

$$\varphi(0, y) = 0$$

$$\varphi(a, y) = 0$$

$$\varphi(x, 0) = 0$$

$$\varphi(x, b) = 1$$

Rozwiązanie – metoda separacji zmiennych (Fouriera)

Rozwiązanie przewidujemy w postaci:

$$\varphi(x, y) = X(x)Y(y)$$

Obliczamy pochodne

$$\frac{\partial \varphi}{\partial x} = X'(x)Y(y)$$

$$\frac{\partial \varphi}{\partial y} = X(x)Y'(y)$$

$$\frac{\partial^2 \varphi}{\partial x^2} = X''(x)Y(y)$$

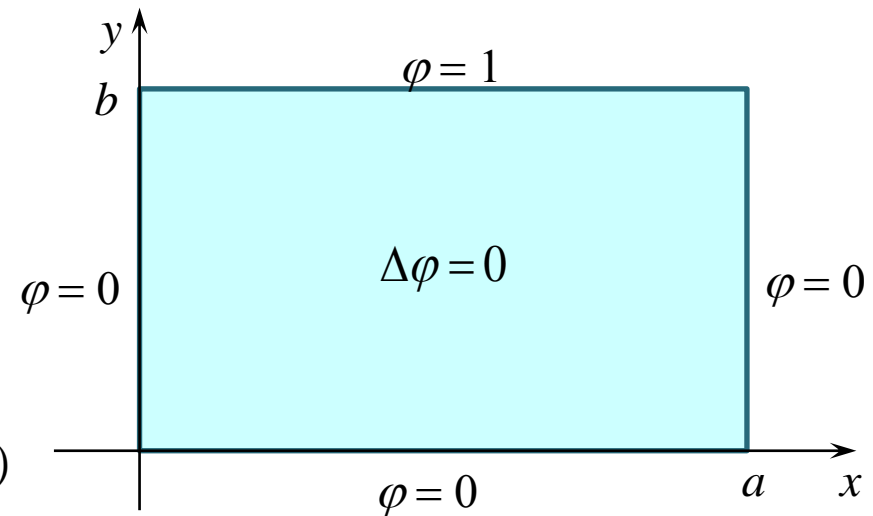
$$\frac{\partial^2 \varphi}{\partial y^2} = X(x)Y''(y)$$

Podstawiamy do równania (dla większej przejrzystości opuszczamy argumenty x, y)

$$X''Y + XY'' = 0$$

Dzielimy obustronnie przez XY

$$\frac{X''}{X} + \frac{Y''}{Y} = 0$$

Przenosimy drugi wyraz na prawą stronę

$$\frac{X''}{X} = -\frac{Y''}{Y}$$

Ponieważ lewa strona tego równania może zależeć tylko od zmiennej x , a prawa tylko od zmiennej y , a zmienne te są od siebie niezależne, oznacza to, że w rzeczywistości obie jego strony muszą być wielkością stałą. W tym przypadku stała ta musi być ujemna, co zostanie wyjaśnione w dalszej części. Czyli:

$$\frac{X''}{X} = -\sigma^2$$

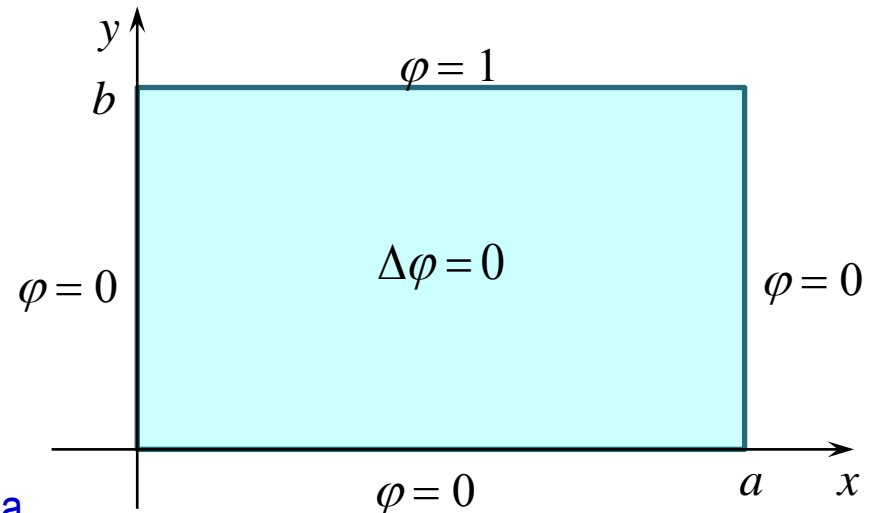
$$\frac{Y''}{Y} = \sigma^2$$

Po prostych przekształceniach mamy:

$$X'' + \sigma^2 X = 0$$

$$Y'' - \sigma^2 Y = 0$$

Jak widać, są to liniowe równania różniczkowe jednorodne o stałych współczynnikach.

Rozwiązując je (np. przez podstawienie Eulera) otrzymujemy ogólne rozwiązania:

$$X(x) = A \sin \sigma x + B \cos \sigma x$$

$$Y(y) = C e^{\sigma y} + D e^{-\sigma y}$$

Zgodnie z pierwszym z warunków brzegowych mamy:

$$\varphi(0, y) = 0 \Rightarrow X(0)Y(y) = 0 \Rightarrow X(0) = 0$$

$$\text{Stąd: } X(0) = A \sin(\sigma \cdot 0) + B \cos(\sigma \cdot 0) = A \cdot 0 + B \cdot 1 = B = 0$$

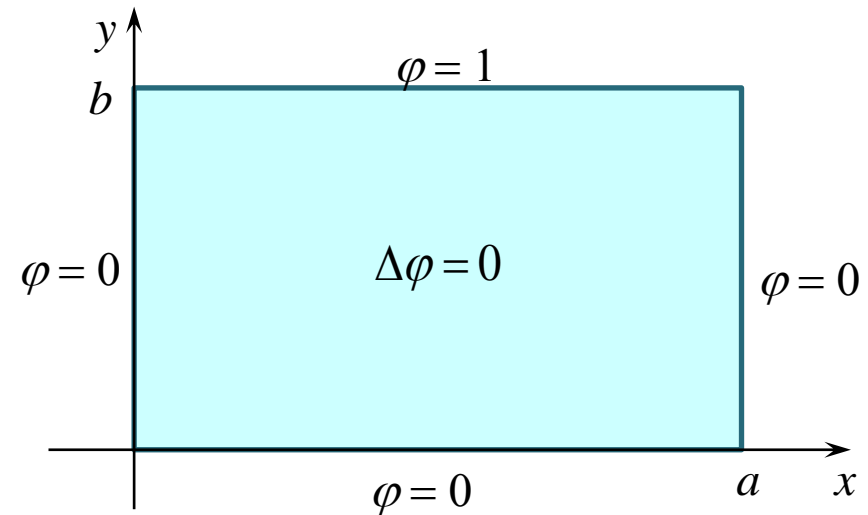
$$\text{Zatem: } X(x) = A \sin \sigma x$$

Zgodnie z drugim z warunków brzegowych mamy:

$$\varphi(a, y) = 0 \Rightarrow X(a)Y(y) = 0 \Rightarrow X(a) = 0$$

$$\text{Zatem: } A \sin \sigma a = 0$$

$$\text{Stąd: } \sigma a = k\pi \Rightarrow \sigma = \frac{k\pi}{a} \quad \text{więc} \quad X(x) = A \sin \frac{k\pi}{a} x$$

Zgodnie z trzecim z warunków brzegowych mamy:

$$\varphi(x,0) = 0 \Rightarrow X(x)Y(0) = 0 \Rightarrow Y(0) = 0$$

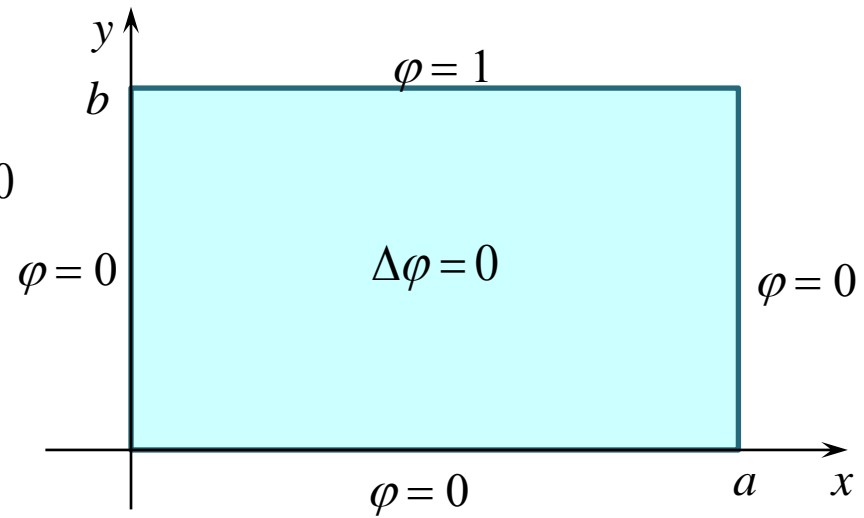
Stąd:

$$Y(0) = C e^{\sigma \cdot 0} + D e^{-\sigma \cdot 0} = C + D = 0$$

$$\Rightarrow D = -C$$

$$Y(y) = C \left(e^{\frac{k\pi}{a}y} - e^{-\frac{k\pi}{a}y} \right) = 2C \operatorname{sh} \frac{k\pi}{a} y$$

Zatem: $\varphi(x, y) = F \sin\left(\frac{k\pi}{a} x\right) \operatorname{sh}\left(\frac{k\pi}{a} y\right)$ gdzie $F = 2AC$

Funkcje te stanowią nieskończony zbiór (indeksowanych przez k) niezależnych rozwiązań szczególnych równania Laplace'a, spełniających wszystkie warunki zagadnienia, z wyjątkiem ostatniego warunku brzegowego. Aby go spełnić tworzymy z nich rozwiązanie ogólne (kombinację liniową rozwiązań szczególnych):

$$\varphi(x, y) = \sum_{k=1}^{\infty} F_k \sin\left(\frac{k\pi}{a} x\right) \operatorname{sh}\left(\frac{k\pi}{a} y\right)$$

Spełnianie ostatniego warunku brzegowego
(wyznaczanie stałych F_k)

$$\varphi(x, b) = 1$$

$$\sum_{k=1}^{\infty} F_k \sin\left(\frac{k\pi}{a} x\right) \operatorname{sh}\left(\frac{k\pi}{a} b\right) = 1$$

$$G_k \equiv F_k \operatorname{sh}\left(\frac{k\pi b}{a}\right)$$

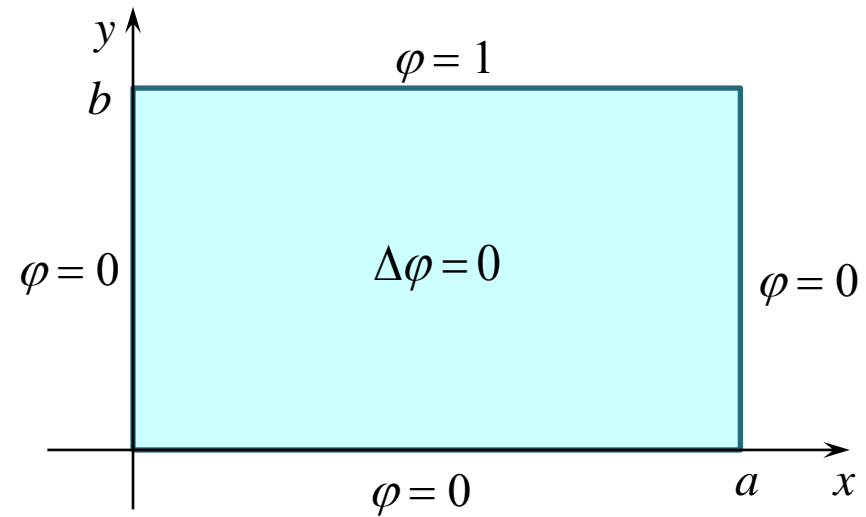
$$\sum_{k=1}^{\infty} G_k \sin\left(\frac{k\pi}{a} x\right) = 1$$

Lewa strona tego równania to sinusowy szereg Fouriera, zatem

$$G_k = \frac{2}{a} \int_0^a 1 \cdot \sin\left(\frac{k\pi}{a} x\right) dx = -\frac{2}{a} \frac{a}{k\pi} \cos\left(\frac{k\pi}{a} x\right) \Big|_0^a = -\frac{2}{k\pi} (\cos k\pi - 1) = \frac{2(1 - (-1)^k)}{k\pi}$$

I stąd

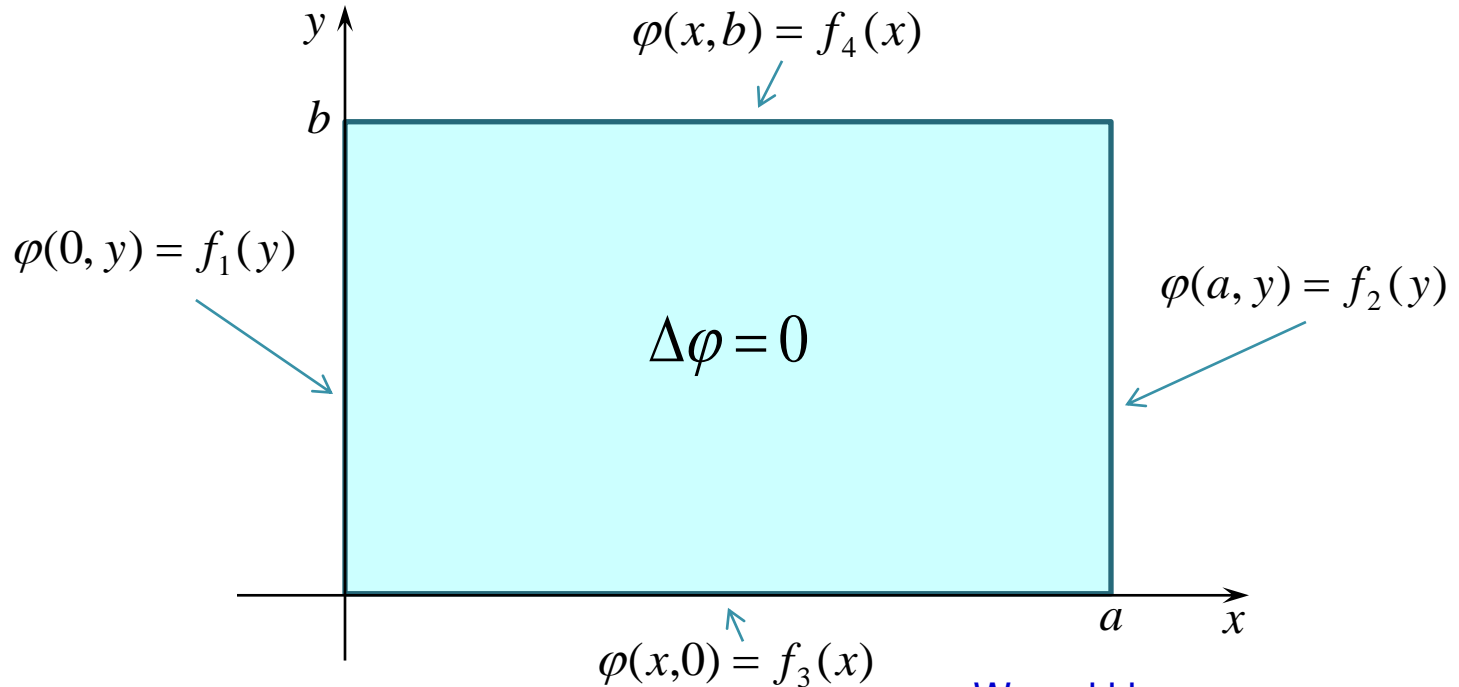
$$F_k = \frac{2(1 - (-1)^k)}{k\pi \operatorname{sh}\left(\frac{k\pi b}{a}\right)}$$

Ostateczne rozwiązanie

$$\varphi(x, y) = \sum_{k=1}^{\infty} \frac{2(1 - (-1)^k)}{k\pi \operatorname{sh}\left(\frac{k\pi b}{a}\right)} \sin\left(\frac{k\pi}{a} x\right) \operatorname{sh}\left(\frac{k\pi}{a} y\right)$$

Zagadnienie Dirichleta dla równania Laplace'a na obszarze prostokątnym z dowolnie zadanymi warunkami brzegowymi

Funkcja poszukiwana

$$\varphi = \varphi(x, y)$$

Równanie

$$\frac{\partial^2 \varphi}{\partial x^2} + \frac{\partial^2 \varphi}{\partial y^2} = 0$$

Warunki brzegowe

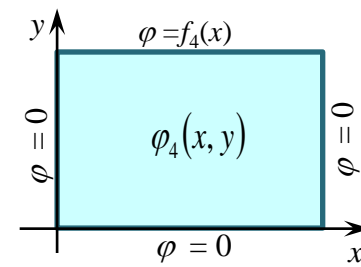
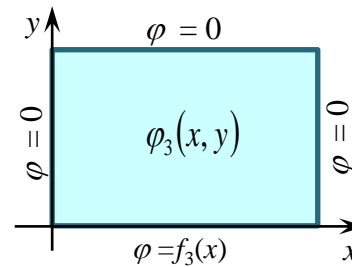
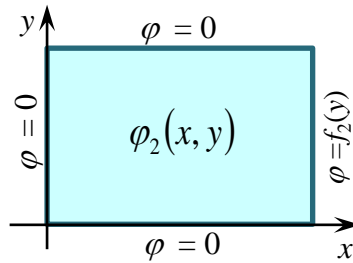
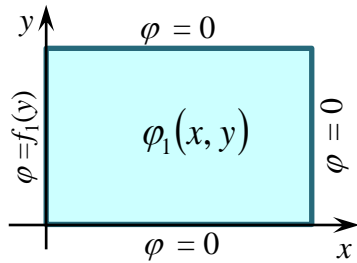
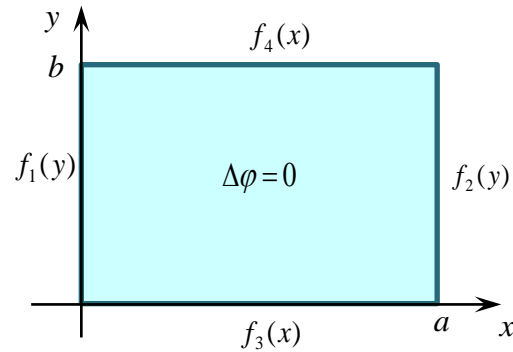
$$\varphi(0, y) = f_1(y)$$

$$\varphi(a, y) = f_2(y)$$

$$\varphi(x, 0) = f_3(x)$$

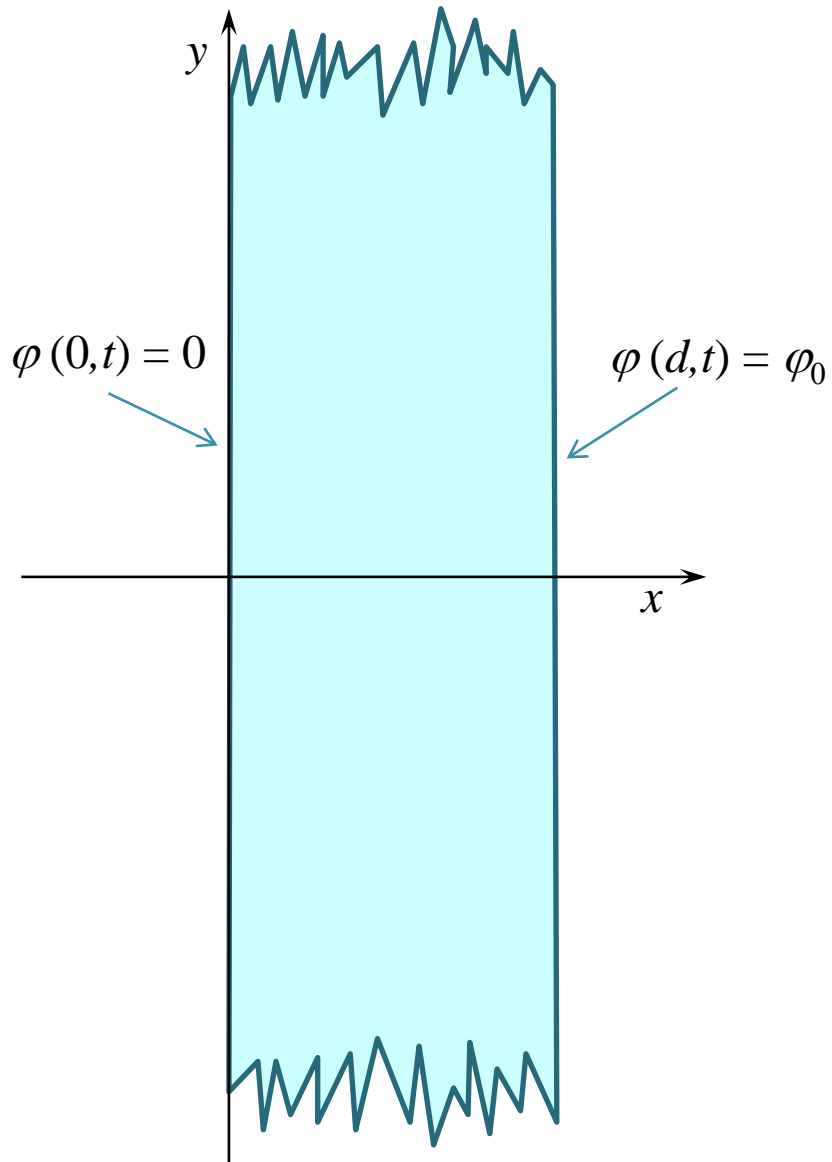
$$\varphi(x, b) = f_4(x)$$

Schemat rozwiązywania

$$\varphi(x, y) = \varphi_1(x, y) + \varphi_2(x, y) + \varphi_3(x, y) + \varphi_4(x, y)$$

Przykład 2. Rozwiązywanie równania przewodzenia ciepła (dyfuzji)

Funkcja poszukiwana

$$\varphi = \varphi(x, t)$$

Równanie

$$a^2 \frac{\partial^2 \varphi}{\partial x^2} = \frac{\partial \varphi}{\partial t}$$

Warunki brzegowe

$$\varphi(0, t) = 0$$

$$\varphi(d, t) = \varphi_0$$

Warunek początkowy

$$\varphi(x, 0) = 0$$

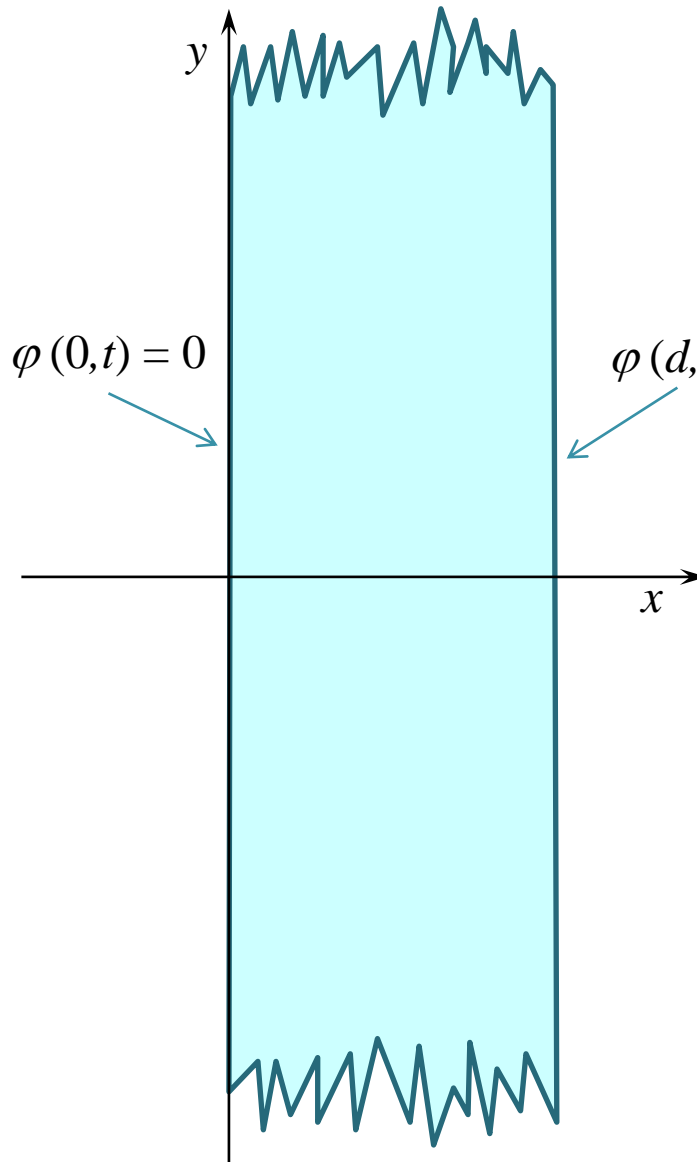
Rozwiązanie

Poszukiwaną funkcję przedstawiamy w postaci:

$$\varphi(x, t) = \varphi_p(x, t) + \varphi_u(x)$$

↑
stan
przejściowy

↑
stan
ustalony

Warunki brzegowe dla stanu ustalonego

$$\varphi_u(0) = 0$$

$$\varphi_u(d) = \varphi_0$$

Warunki brzegowe dla stanu przejściowego

$$\varphi_p(0, t) = 0$$

$$\varphi_p(d, t) = 0$$

Warunek początkowy dla stanu przejściowego

$$\varphi(x, 0) = 0 \Rightarrow \varphi_p(x, 0) = -\varphi_u(x)$$

Obliczanie stanu ustalonego

Ponieważ stan ustalony nie zależy od czasu, więc $\frac{\partial \varphi_u}{\partial t} = 0$, zatem równanie przewodnictwa sprowadza się do:

$$\frac{\partial^2 \varphi_u}{\partial x^2} = 0$$

Rozwiązanie ogólne: $\varphi_u(x) = Ax + B$

Na podstawie warunków brzegowych mamy:

$$\varphi_u(0) = 0 \Rightarrow A \cdot 0 + B = 0 \Rightarrow B = 0$$

$$\varphi_u(d) = \varphi_0 \Rightarrow Ad = \varphi_0 \Rightarrow A = \frac{\varphi_0}{d}$$

Stąd:

$$\varphi_u(x) = \frac{\varphi_0}{d} x$$

Obliczanie stanu przejściowego

Sformułowanie zagadnienia

$$a^2 \frac{\partial^2 \varphi_p}{\partial x^2} = \frac{\partial \varphi_p}{\partial t} \quad \begin{array}{l} \varphi_p(0, t) = 0 \\ \varphi_p(d, t) = 0 \end{array} \quad \varphi_p(x, 0) = -\frac{\varphi_0}{d} x$$

Stosujemy metodę separacji zmiennych

$$\varphi_p(x, t) = X(x)T(t)$$

Obliczamy pochodne

$$\frac{\partial \varphi}{\partial x} = X'(x)T(t), \quad \frac{\partial^2 \varphi}{\partial x^2} = X''(x)T(t), \quad \frac{\partial \varphi}{\partial t} = X(x)T'(t)$$

Podstawiamy do równania

$$a^2 X'' T = X T'$$

Dzielimy obustronnie przez XT

$$a^2 \frac{X''}{X} = \frac{T'}{T}$$

Ponieważ lewa strona tego równania może zależeć tylko od zmiennej x , a prawa tylko od zmiennej t , a zmienne te są od siebie niezależne, oznacza to, że w rzeczywistości obie jego strony muszą być wielkością stałą. W tym przypadku stała ta musi być ujemna, co zostanie wyjaśnione nieco dalej. Czyli:

$$\frac{T'}{T} = -\sigma^2$$

$$a^2 \frac{X''}{X} = -\sigma^2$$

Po prostych przekształceniach mamy:

$$T' + \sigma^2 T = 0$$

$$a^2 X'' + \sigma^2 X = 0$$

Jak widać, są to równania różniczkowe liniowe, jednorodne o stałych współczynnikach. Rozwiązując je (np. przez podstawienie Eulera) otrzymujemy ogólne rozwiązania:

$$T(t) = C e^{-\sigma^2 t}$$

$$X(x) = D \sin\left(\frac{\sigma}{a} x\right) + E \cos\left(\frac{\sigma}{a} x\right)$$

Zauważmy, że gdyby przyjąć stałą rozdzielania zmiennych jako dodatnią, to przy t dążącym do nieskończoności funkcja $T(t)$ zmierzałaby do nieskończoności (rozwiązanie fizycznie niepoprawne)

Na podstawie warunków brzegowych mamy:

$$\varphi_p(0,t) = 0 \Rightarrow X(0)T(t) = 0 \Rightarrow X(0) = 0$$

Stąd: $X(0) = D \sin\left(\frac{\sigma}{a} \cdot 0\right) + E \cos\left(\frac{\sigma}{a} \cdot 0\right) = D \cdot 0 + E \cdot 1 = E = 0$

Zatem: $X(x) = D \sin\left(\frac{\sigma}{a} x\right)$

Drugi warunek brzegowy:

$$\varphi_p(d,t) = 0 \Rightarrow X(d)T(t) = 0 \Rightarrow X(d) = 0$$

Zatem: $D \sin\left(\frac{\sigma}{a} d\right) = 0$

Stąd: $\frac{\sigma}{a} d = k\pi \Rightarrow \sigma = \frac{k\pi a}{d}$ więc $X(x) = D \sin\left(\frac{k\pi}{d} x\right)$

Zgodnie z pierwotnym założeniem łączymy rozwiązania $T(t)$ i $X(x)$:

$$\varphi_p(x, t) = F e^{-\left(\frac{k\pi a}{d}\right)^2 t} \sin\left(\frac{k\pi}{d} x\right)$$

gdzie $F = CD$

Funkcje te stanowią nieskończony zbiór (indeksowanych przez k) niezależnych rozwiązań szczególnych równania Laplace'a, spełniających wszystkie warunki zagadnienia, z wyjątkiem warunku początkowego. Aby go spełnić tworzymy z nich rozwiązanie ogólne (kombinację liniową rozwiązań szczególnych):

$$\varphi_p(x, t) = \sum_{k=1}^{\infty} F_k e^{-\left(\frac{k\pi a}{d}\right)^2 t} \sin\left(\frac{k\pi}{d} x\right)$$

Spełnianie warunku początkowego

$$\varphi_p(x,0) = -\frac{\varphi_0}{d}x \quad \text{zatem} \quad \sum_{k=1}^{\infty} F_k \sin\left(\frac{k\pi}{d}x\right) = -\frac{\varphi_0}{d}x$$

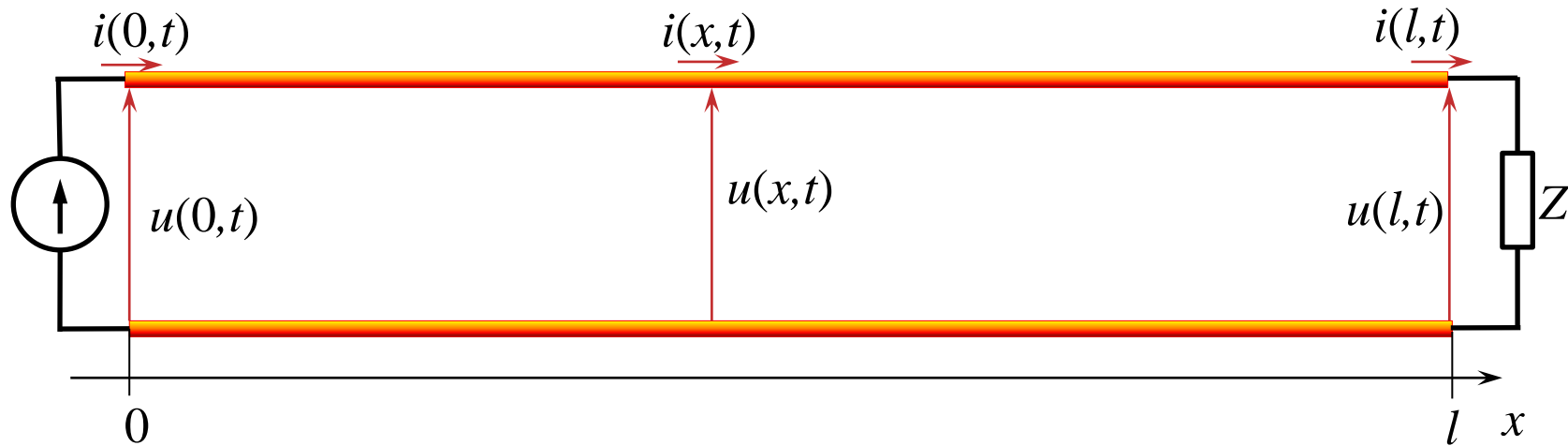
Lewa strona tego równania to sinusowy szereg Fouriera, więc

$$\begin{aligned} F_k &= \frac{2}{d} \int_0^a \left(-\frac{\varphi_0}{d}x\right) \cdot \sin\left(\frac{k\pi}{d}x\right) dx = -\frac{2\varphi_0}{d^2} \int_0^a x \cdot \sin\left(\frac{k\pi}{d}x\right) dx = \left. \begin{array}{l} u = x \quad v' = \sin\left(\frac{k\pi}{d}x\right) \\ u' = 1 \quad v = \frac{d}{k\pi} \cos\left(\frac{k\pi}{d}x\right) \end{array} \right|_0^a = \\ &= -\frac{2\varphi_0}{d^2} \left(\frac{d}{k\pi} x \cos\left(\frac{k\pi}{d}x\right) \Big|_0^a - \frac{d}{k\pi} \int_0^a \cos\left(\frac{k\pi}{d}x\right) dx \right) = -\frac{2\varphi_0}{k\pi d} \left(a \cos\left(\frac{k\pi a}{d}\right) - a + \frac{d}{k\pi} \sin\left(\frac{k\pi}{d}x\right) \Big|_0^a \right) = \\ &= -\frac{2\varphi_0}{k\pi d} \left(a \cos\left(\frac{k\pi a}{d}\right) - a + \frac{d}{k\pi} \sin\left(\frac{k\pi a}{d}\right) \right) = \frac{2\varphi_0}{k\pi d} \left(a - a \cos\left(\frac{k\pi a}{d}\right) - \frac{d}{k\pi} \sin\left(\frac{k\pi a}{d}\right) \right) \end{aligned}$$

Ostateczne rozwiązanie

$$\varphi_p(x, y) = \sum_{k=1}^{\infty} \frac{2\varphi_0}{k\pi d} \left(a - a \cos\left(\frac{k\pi a}{d}\right) - \frac{d}{k\pi} \sin\left(\frac{k\pi a}{d}\right) \right) e^{-\left(\frac{k\pi a}{d}\right)^2 t} \sin\left(\frac{k\pi}{d}x\right)$$

Równania linii długiej (telegrafistów)

$$\frac{\partial u}{\partial x} = -L \frac{\partial i}{\partial t} - Ri$$
$$\frac{\partial i}{\partial x} = -C \frac{\partial u}{\partial t} - Gu$$

Przekształcenie do równań osobnych dla napięcia i natężenia prądu

$$\frac{\partial u}{\partial x} = -L \frac{\partial i}{\partial t} - Ri \quad / \frac{\partial}{\partial x} \quad \Rightarrow \quad \frac{\partial^2 u}{\partial x^2} = -L \frac{\partial^2 i}{\partial x \partial t} - R \frac{\partial i}{\partial x}$$
$$\frac{\partial i}{\partial x} = -C \frac{\partial u}{\partial t} - Gu \quad / \frac{\partial}{\partial t} \quad \Rightarrow \quad \frac{\partial^2 i}{\partial x \partial t} = -C \frac{\partial^2 u}{\partial t^2} - G \frac{\partial u}{\partial t}$$

$$\frac{\partial^2 u}{\partial x^2} = -L \left(-C \frac{\partial^2 u}{\partial t^2} - G \frac{\partial u}{\partial t} \right) - R \left(-C \frac{\partial u}{\partial t} - Gu \right)$$

$$\frac{\partial^2 u}{\partial x^2} = LC \frac{\partial^2 u}{\partial t^2} + (LG + RC) \frac{\partial u}{\partial t} + RG u$$

Analogicznie otrzymujemy równanie dla natężenia prądu:

$$\frac{\partial^2 i}{\partial x^2} = LC \frac{\partial^2 i}{\partial t^2} + (LG + RC) \frac{\partial i}{\partial t} + RG i$$

Przypadki szczególne (wyidealizowane)

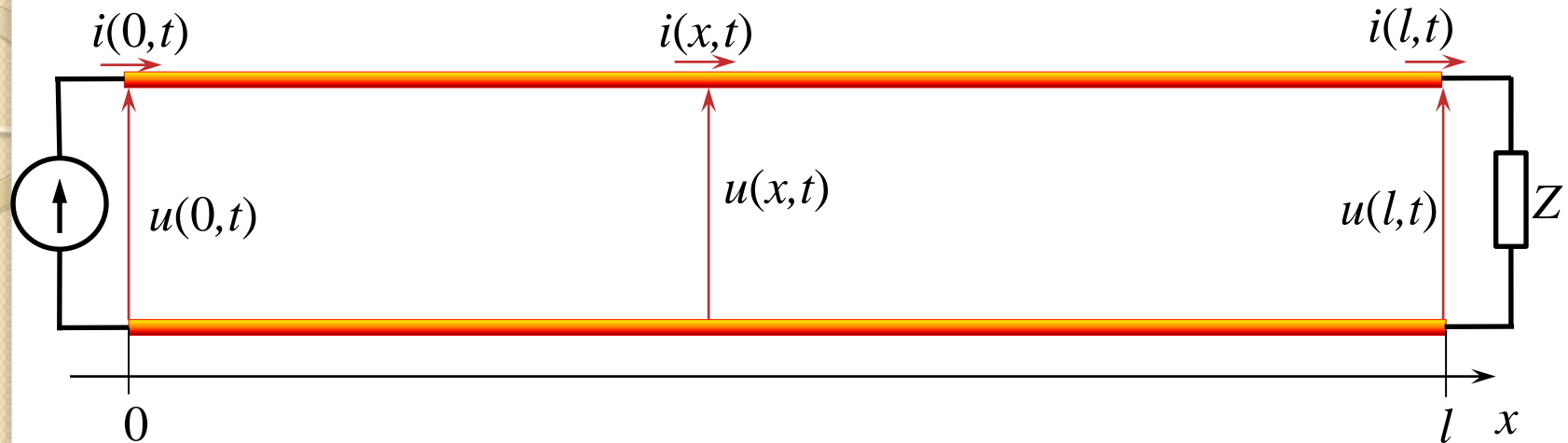
$$L = 0, C = 0 : \quad \frac{\partial^2 u}{\partial x^2} = RG u, \quad \frac{\partial^2 i}{\partial x^2} = RG i \quad - \text{równania różniczkowe zwyczajne}$$

$$R = 0, G = 0 : \quad \frac{\partial^2 u}{\partial x^2} = LC \frac{\partial^2 u}{\partial t^2}, \quad \frac{\partial^2 i}{\partial x^2} = LC \frac{\partial^2 i}{\partial t^2} \quad - \text{równania falowe}$$

$$L = 0, G = 0 : \quad \frac{\partial^2 u}{\partial x^2} = RC \frac{\partial u}{\partial t}, \quad \frac{\partial^2 i}{\partial x^2} = RC \frac{\partial i}{\partial t} \quad - \text{równania przewodnictwa}$$

$$C = 0, R = 0 : \quad \frac{\partial^2 u}{\partial x^2} = LG \frac{\partial u}{\partial t}, \quad \frac{\partial^2 i}{\partial x^2} = LG \frac{\partial i}{\partial t} \quad - \text{równania przewodnictwa}$$

Przykład 3. Rozwiązywanie równania falowego dla linii długiej

Założenia:

$R = 0, G = 0$ (linia bezstratna)

$$\begin{aligned} \frac{\partial u}{\partial x} &= -L \frac{\partial i}{\partial t} \\ \frac{\partial i}{\partial x} &= -C \frac{\partial u}{\partial t} \end{aligned}$$

$$\frac{\partial^2 u}{\partial x^2} = LC \frac{\partial^2 u}{\partial t^2}$$

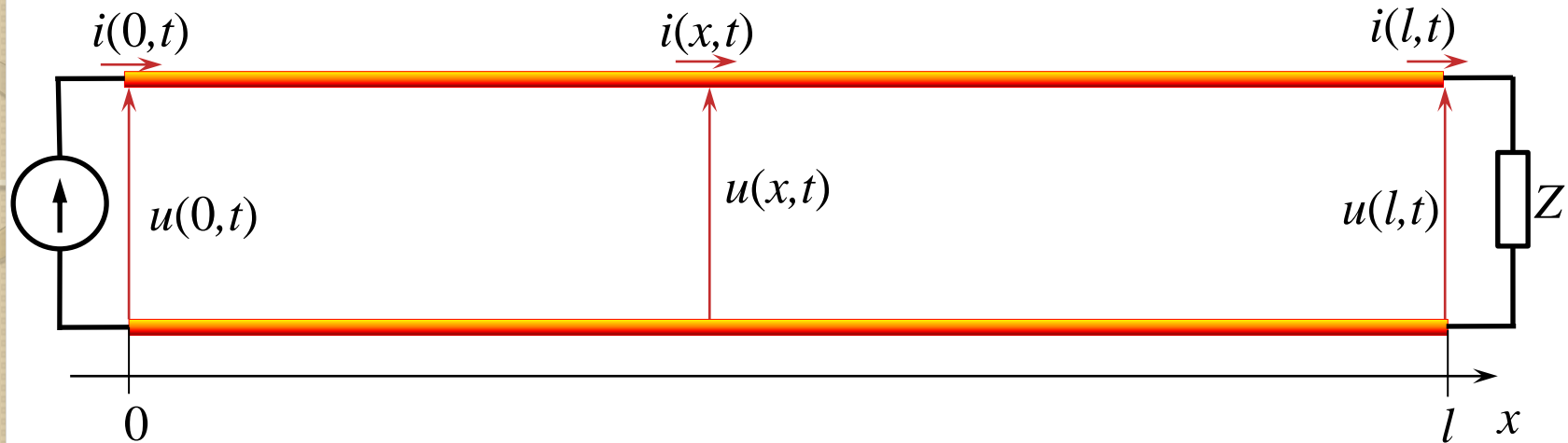
$$u(0, t) = U \sin \omega t$$

$$u(l, t) = 0 \quad (\text{linia zwarta na końcu})$$

$$u(x, 0) = 0$$

$$i(x, 0) = 0$$

Rozwiązanie

$$u(x,t) = u_u(x,t) + u_p(x,t)$$

↑
stan
ustalony

↑
stan
przejściowy

Warunki brzegowe dla stanu ustalonego

$$u_u(0,t) = U \sin \omega t$$

$$u_u(l,t) = 0$$

Warunki brzegowe dla stanu przejściowego

$$u_p(0,t) = 0$$

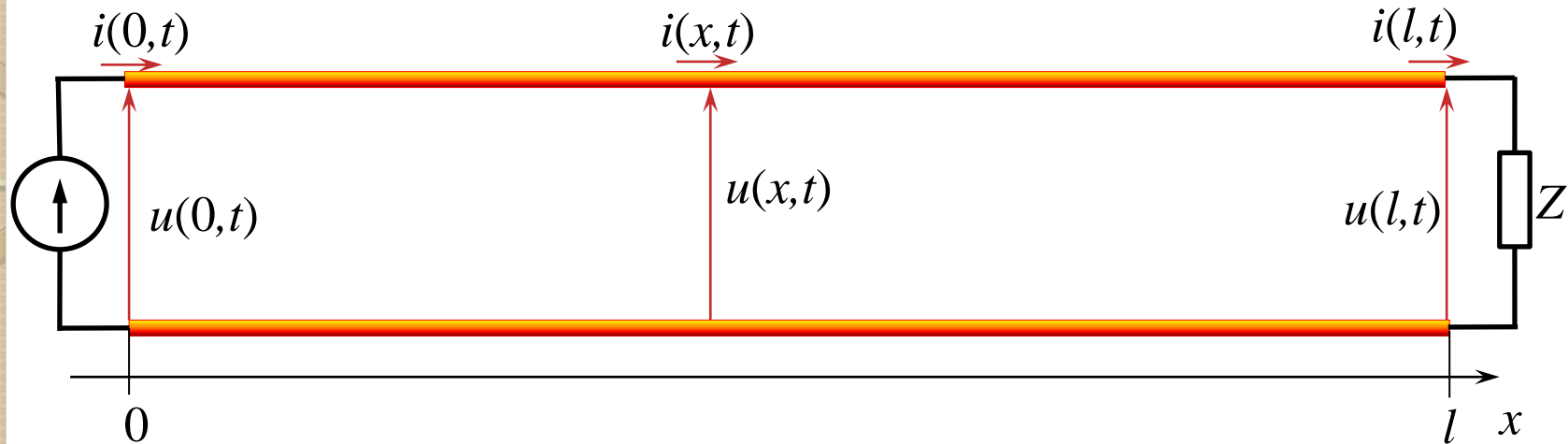
$$u_p(l,t) = 0$$

Warunki początkowe dla stanu przejściowego

$$u_p(x,0) = -u_u(x,0)$$

$$i_p(x,0) = -i_u(x,0)$$

Obliczanie stanu ustalonego

Przewidujemy rozwiązanie w postaci:

$$u_u(x,t) = f(x) \sin \omega t + g(x) \cos \omega t$$

Obliczamy pochodne:

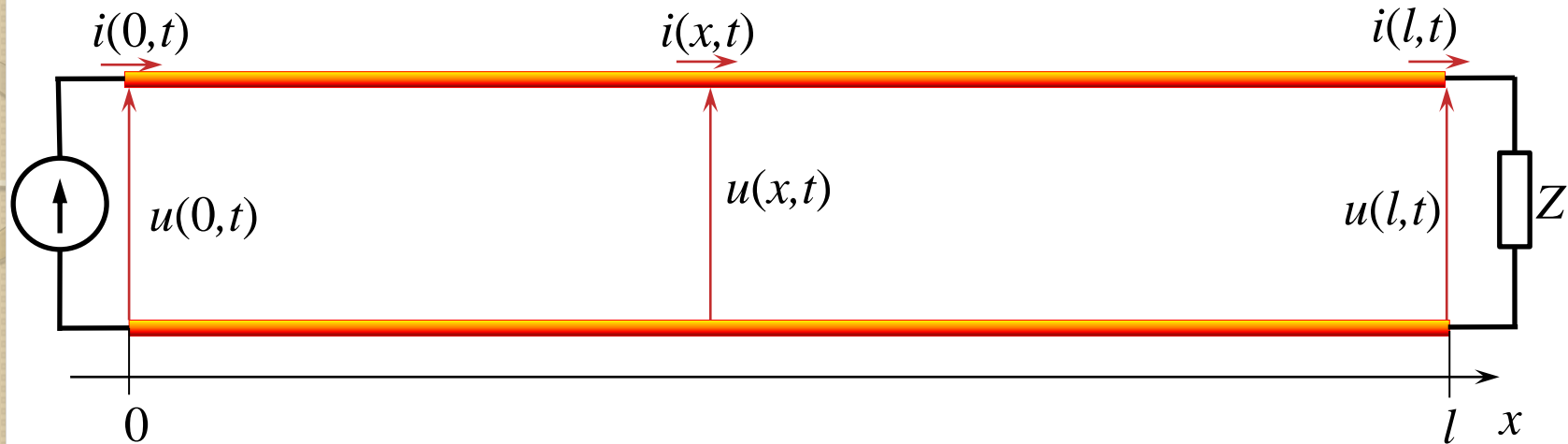
$$\frac{\partial u_u}{\partial x} = f'(x) \sin \omega t + g'(x) \cos \omega t$$

$$\frac{\partial u_u}{\partial t} = \omega f(x) \cos \omega t - \omega g(x) \sin \omega t$$

$$\frac{\partial^2 u_u}{\partial x^2} = f''(x) \sin \omega t + g''(x) \cos \omega t$$

$$\frac{\partial^2 u_u}{\partial t^2} = -\omega^2 f(x) \sin \omega t - \omega^2 g(x) \cos \omega t$$

Obliczanie stanu ustalonego

Podstawiamy do równania falowego: $\frac{\partial^2 u_u}{\partial x^2} = LC \frac{\partial^2 u_u}{\partial t^2}$

$$f''(x) \sin \omega t + g''(x) \cos \omega t = -\omega^2 LC (f(x) \sin \omega t + g(x) \cos \omega t)$$

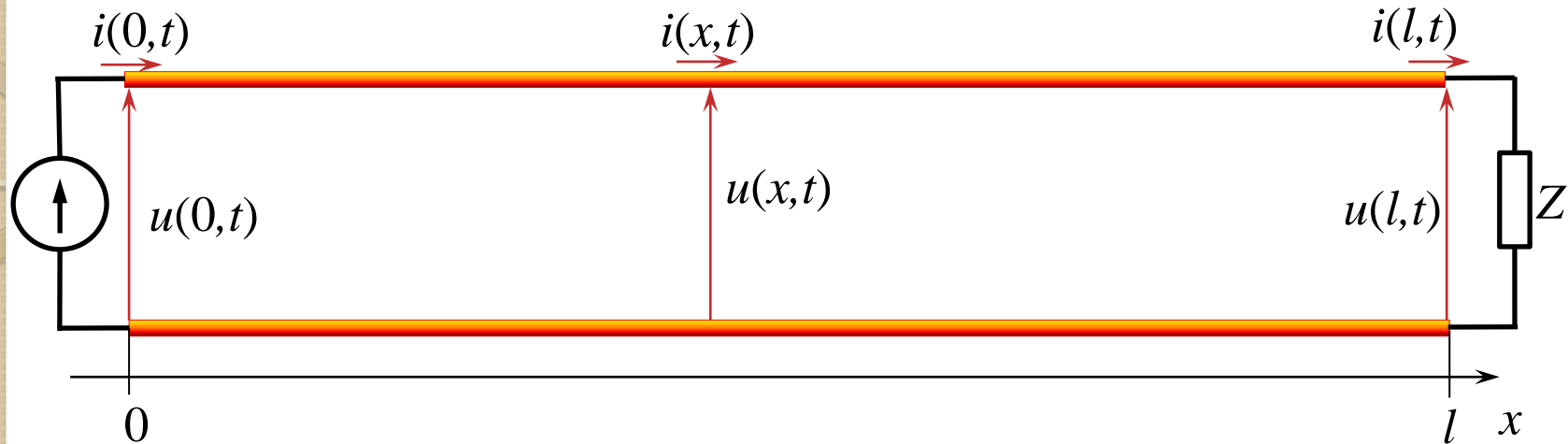
Stąd: $f''(x) = -k^2 f(x)$ $g''(x) = -k^2 g(x)$

gdzie: $k = \omega \sqrt{LC}$

Rozwiązania:

$$f(x) = A \sin kx + B \cos kx \quad g(x) = C \sin kx + D \cos kx$$

Obliczanie stanu ustalonego

Korzystamy z warunków brzegowych:

$$\begin{aligned} u_u(0,t) = U \sin \omega t &\Rightarrow f(0) \sin \omega t + g(0) \cos \omega t = U \sin \omega t \Rightarrow f(0) = U, \quad g(0) = 0 \\ u_u(l,t) = 0 &\Rightarrow f(l) \sin \omega t + g(l) \cos \omega t = 0 \Rightarrow f(l) = 0, \quad g(l) = 0 \end{aligned}$$

Stąd mamy:

$$f(0) = A \sin k0 + B \cos k0 = B = U$$

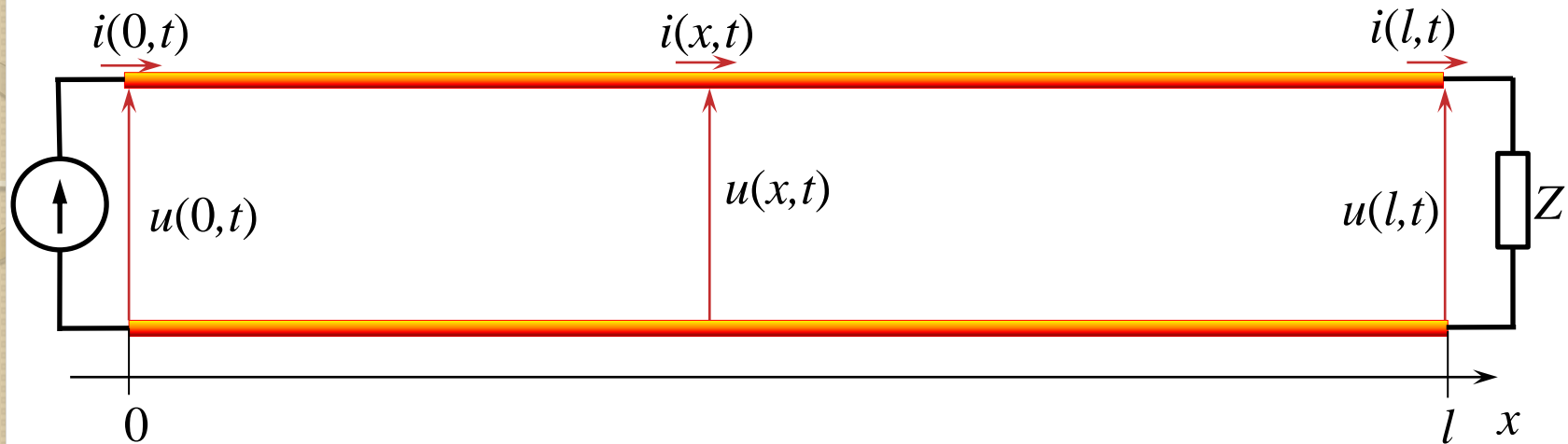
$$f(l) = A \sin kl + B \cos kl = 0 \Rightarrow A = -U \operatorname{ctg} kl$$

oraz:

$$g(0) = C \sin k0 + D \cos k0 = D = 0$$

$$g(l) = C \sin kl = 0 \Rightarrow C = 0$$

Obliczanie stanu ustalonego

Po podstawieniach otrzymujemy ostatecznie (stan ustalony):

$$u_u(x,t) = U(\cos kx - \operatorname{ctg} kl \sin kx) \sin \omega t$$